هارمونی برای گیتـــار

لَنس بازمَن

ترجمه

بهرام سلطانی پیمان فخاریان

مؤسسه‌ی فرهنگی ـ هنری ماهور

تهران ۱۳۹۴

فهرست

مقدمه ٦

۱. ماهیت گام‌ها ۷

۲. فواصل ۱۹

۳. توالی اساسی آکوردها ۳٤

٤. انتقال ٤٦

۵. معکوس‌ها ۵۸

٦. تنالیته‌های مینور ٦۵

۷. تأخیر و هفتم نمایان ۸۰

۸. مدولاسیون و آکورد هفتم کاسته ۹۰

۹. آکوردهای بسط یافته ۱۰۷

۱۰. پیشرفت‌های اخیر ۱۲۱

مقدمه

پیش از مطالعه‌ی شاخه‌ی خاصی از ملدی و هارمونی، لازم است اطلاعاتی کلی درباره‌ی این دو به‌دست آورید. گام‌ها و آکوردهای مشهور زمان ما باوجود رنگ‌آمیزی‌ها و زینت‌هایی، که در سبک‌های گوناگون موسیقی کسب کرده‌اند، ریشه‌هایی کهن دارند. آغاز بررسی آنها از دیدگاهی سنتی موجب کسب دانشی تدریجی درباره‌ی ساختمان قطعات گیتار کلاسیک می‌شود و همچنین راه‌هایی برای بررسی موسیقی مدرن، که گیتار در آن جایگاه خاص دارد، عرضه می‌کند.

فایده‌ی دیگر چنین بررسی گسترده‌ای، امکان ارزیابی مقایسه‌ای است. به‌این‌ترتیب می‌توان خصوصیات گام‌ها و آکوردها را نه‌تنها به‌طور مستقیم، بلکه در سبک‌های مختلف با یکدیگر مقایسه کرد. هیچ دلیلی وجود ندارد که نتوان توالی هارمنیکی را، که به‌گونه‌ای بسیار مشابه در سبک‌های کلاسیک و مدرن استفاده می‌شود، در هر دو حالت خود معرفی کرد؛ برای نمونه در جایی که آکوردهای همراهی‌کننده‌ی ترانه‌های محلی، بلوز و ترانه‌های مردمی شباهت‌هایی به آکوردهای هارمنی کلاسیک دارند، می‌توان رفتار متفاوت آنها را به موازات یکدیگر شرح داد. حتی می‌توان ادعا کرد که توالی‌های متداول در موسیقی جاز با استفاده از توالی آکوردهای معمول در قرون کهن شکل می‌گیرند. شناخت مربوط به آکوردهای ساده را می‌توان به‌راحتی تا اندازه‌ای بسط داد که زینت‌های ویژه‌ی هارمنی موسیقی جاز را هم شامل شود.

مطالب اصلی این کتاب، گام‌ها و ساختمان آکوردهای گیتار کلاسیک همراهی ترانه‌ها، موسیقی جاز و مدرن است. در ابتدا تمامی آنها به‌شکلی کلی و عاری از هرگونه زینت و فرعیاتی که ممکن است ذهن را مغشوش سازند، نشان داده می‌شوند. سپس با بررسی آنها در قسمت‌هایی از قطعات منتخب، کاربرد عملی و تأثیر آنها روشن‌تر خواهد شد. توضیحاتی که همراه این قطعات منتخب آمده‌اند عمدتاً بر موضوع موردبحث تکیه می‌کنند اما ممکن است اشاره‌ای به مطالب پیشین یا طرح کلی یا زینت‌های تصنیف نیز داشته باشند. هرگاه چگونگی ارتباط نت‌های خاصی از گام‌ها یا آکوردها در مثالی کوتاه قابل بررسی نباشد، این مسأله با ارائه‌ی قسمت کاملی از یک قطعه و گاه تمام قطعه امکان‌پذیر می‌شود. در چنین حالتی ارتباط آکوردها و نت‌هایی آشکار می‌گردد که ظاهراً ربطی به یکدیگر ندارند و در موقعیت‌های متفاوتی قرار گرفته‌اند. این مثال‌ها بیش از نمونه‌های دیگر، بیانگر حالت و فضایی هستند که ترکیب نت‌های آنها ایجاد می‌کنند.

نباید اهمیت گوش دادن به صدای هر مثال را نادیده گرفت. کلمات و توضیحات مفید هستند؛ اما صدا را نیز باید شنید. دو بار نواختن هر مثال کج فهمی‌های احتمالی خواندن را برطرف می‌کند و دقت بیشتری به شنوایی می‌بخشد.

اشاره به قواعد و دستورهای هارمنی کلاسیک درباره‌ی وصل آکوردها و ساختمان بخش‌های صدا، تا آنجا که ممکن است، کمترین بخش را به‌خود اختصاص داده است. این یک کتاب درسی نیست و هدفِ آن کمک به نوازنده‌ی گیتار است تا از هارمنی کلاسیک شناختی پیدا کند و با درک جمله‌های موسیقی و هارمنی و زینت‌های آنها، قوه‌ی تشخیص و تفسیر خود را بهبود بخشد.

L.B

ژانویه ۱۹۷۸